

1798), garsėjusi savo išsilavinimu. Ji mėgo teatrą, operą, Slanime ir Sedlcuose rengdavo didžiulius koncertus, karnavalus ir kitus visuomenės suėjimus. 1749 m. apdovanota imperatoriaus Ferdinando III žmonos Eleonoros 1668 m. įsteigtu Šventosios Romos imperijos Vienos rūmų Žvaigždės kryžiaus ordinu.

Pranciškus Ksaveras Oginskis (1742–1814) buvo Ašmenos pulkininkas. 1770 m. jis apdovanotas Šv. Stanislovo ordinu, 1790 m. – Baltojo erelio ordinu. Valdė Pervalką, Maladečiną ir Zalesę. Šias valdas vėliau padovanojo Mykolui Kleopui Oginskiui.

Mykolas Kleopas Oginskis (1765–1833) buvo ne tik kompozitorius, garsaus polonezo „Sudie, Tėvyne“ („Atsisveikinimas su Tėvyne“), daugelio kitų polonezų, mazurkų, romansų, keturių „Prisiminimų“ tomų, knygos apie muziką autorius, bet ir įtakingas visuomenės ir valstybės veikėjas, Ketverių metų seimo dalyvis, diplomatas, LDK didysis išdininkas (1793 m.), T. Kosciuškos sukilimo dalyvis, šio sukilimo Lietuvos tautinės aukščiausios tarybos (veikė 1794 m. balandžio–birželio mėnesiais) narys. Sukilimui pralaimėjus, pasitraukė į užsienį. Į Lietuvą grįžo 1802 m.

1810 m. jis tapo artimas carui Aleksandrui I, buvo paskirtas Rusijos valstybės senatoriumi. Parengė ir 1811 m. Rusijos carui įteikė LDK atkūrimo projektą. Žlugus viltims, kad jo projektas bus įgyvendintas, visam laikui pasitraukė gyventi į Italiją. Nuo 1823 m. iki mirties (1833 m.) gyveno Florencijoje, ten ir palaidotas – *Canta Crose* bažnyčios panteone.

M. K. Oginskis buvo paveldėjęs savo dėdės Pranciškaus Ksavero (1742–1814) dvarą Zalesėje, taip pat senelio Tado Pranciškaus (1712–1783) dvarą Rietave. Rietavas nuosava Mykolo Kleopo Oginskio valda tapo 1802 m.

Mykolo Kleopo Oginskio sūnus Irenėjus Kleopas Oginskis (1808–1863) iš tėvo Mykolo Kleopo Oginskio paveldėjo Rietavo dvarą ir Juodainių kaimą Laukuvos apylinkėje (Telšių r.). Jis buvo nusipirkęs Endriejavą bei Veivirženus (Klaipėdos r.).

Kitas jo sūnus – kunigaikštis Mykolas Mikalojus Severinas Markas Oginskis (1849–1902) – iš grafo Platono Zubovo 1837 m. nusipirko Plungės dvarą.

Kunigaikščių Oginskių giminei yra priklausę dvarų ir Livonijoje, Galicijoje, Kurše, Kijevo vaivadijoje. Oginskiai valdė ir Drujos (Breslaujos apskritis), Oršos (Gardino vaivadija), Drūkšių, Platelių, Gargždų dvarus.

2005 m. ekspedicijos dalyviai Zalesės Mykolo Kleopo Oginskio muziejuje

ZALESĖ (BALTARUSIJA)

Zalesė Oginskiams priklausė nuo XVIII a. pr. Pirmasis ją įsigijo Vitebsko kaštelionas ir vaivada Marcijonas Mykolas Oginskis (1672–1750). Po to Zalesė atiteko Trakų kaštelionui ir vaivadaui Taduui Pranciškui Oginskiui (1712–1782), šiam mirus – jo sūnui LDK stalininkui Pranciškui Ksaverui Oginskiui (1742–1814). 1802 m. Pranciškus Ksaveras dvarą perleido savo brolio sūnui Mykolui Kleopui Oginskiui (1765–1833), kompozitoriui, valstybės ir politikos veikėjui. Gavęs Zalesės dvarą, į jį M. K. Oginskis atvyko 1802 m., po aštuonerių metų priverstinės emigracijos. Emigranto dalia jam teko bėgant iš Lietuvos, pralaimėjus 1794 m. Tado Kosčiuskos sukilimui. Zalesėje jis praleido 20 brandžiausių savo gyvenimo metų ir prie jos labai prisirišo.

M. K. Oginskio laikais Zalesė buvo svarbus kultūros centras, kuriame vykdavo daugybė muzikinių renginių. Zalesės koncertuose pirmuoju smuiku grodavo M. K. Oginskis, o garsus ispanų smuikininkas P. Eskudera – antruoju, Peterburgo imperatoriškojo teatro direktorius – violončele, Amelijos Oginskytės muzikos mokytojas, italų dainininkas ir kompozitorius D. Poliani – fortepijonu arba atlikdavo voka-

Oginskių dvarvietė Zalesėje (kairėje – koplyčia, dešinėje – restauruojamų centrinių rūmų fragmentas)

lines kūrybinių partijas. Zalesėje rinkdavosi vienminčiai ir draugai, su kuriais būdavo aptariamoms politinės ir visuomeninės naujienos, vykdavo naujų muzikinių ir teatrinių kūrybinių perklasos.

XIX a. I pusėje Zalesė klestėjo – amžininkai 1815–1843 m. Zalesės laikotarpį yra pavadinę rojumi. Tokią atmosferą čia buvo sukūrę šio dvaro šeimininkai. Tuo metu Zalesėje augo ir būsimoji kompozitorė, vyriausioji Mykolo Kleopo Oginskio dukra Amelija.

Zalesės laikotarpis svarbus M. K. Oginskio kūrybinėje biografijoje. Čia jis sukūrė didelę dalį savo romansų ir pjesių fortepijonui, pradėjo rašyti „Prisiminimus“ ir muzikinį estetinį esė rinkinį „Laiškai apie muziką“. Čia jis nemažai laiko praleisdavo bendraudamas su smuikininku P. Eskudera, dainininku D. Poliani, su buvusiu muzikos mokytoju Guzovo dvare Juzefu Kozlovskiu. Manoma, kad būtent Zalesėje M. K. Oginskis sukūrė savo garsųjį polonezą „Atsisveikinimas su Tėvyne“.

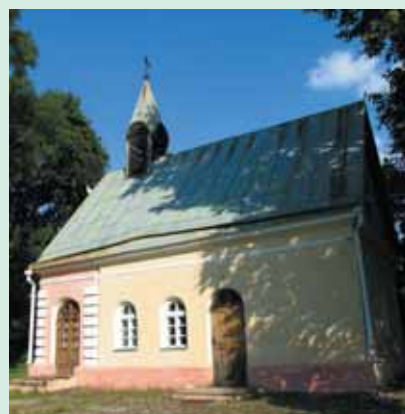
1822 m. M. K. Oginskis paliko Zalesę ir visiems laikams išvyko gyventi į Italiją. Iki 1843 m. Zalesės dvaru rūpinosi jo antroji žmona Marija de Neri (mirė 1851 m., palaidota Italijos mieste Pizoje). Mykolo Kleopo palikuonys Zalesę valdė iki 1927 m., o vėliau kunigaikščiams Oginskiams priklausiusios Zalesės valdos dalimis buvo parduotos. Iki 1939 m. rūmuose veikė pensionatas, vėliau čia buvo poilsio namai, senelių prieglauda, o prieš kurį laiką rūmai pradėti restauruoti – čia kuriasi muziejus.

Restauruojami Zalesės dvaro centriniai rūmai. 2005 m.

Iš kairės: akmuo Zalesės dvaro parke su kunigaikščių Oginskių herbu; M. K. Oginskio mokytojo Žano Rolay akmuo Zalesės dvaro parke; Zalesės dvaro rūmų viena iš oficinų

Zalesės dvaro koplyčia ir jos altorius

2005 m. ekspedicijos dalyviai prie Zalesės dvaro Amelijos altankos ir Zalesės Oginskių muziejaus kūrėjas Sergejus Verameičikas

Iš kairės: koncertas kuriamame Zalesės Mykolo Kleopo Oginskio muziejuje; senoji Zalesės dvaro parko alėja; Zalesės Oginskių dvarvietės tvenkinio fragmentas

Laikinoji kunigaikščių Oginskių giminės istorijos ekspozicija restauruojamuose Zalesės kunigaikščių Oginskių rūmuose. 2005 m.